

YAZI TÜRLERİ-1

MAKALE

Bir konuda bilgi verirken veya bir gerçeği savunurken, türlü kanıtlardan faydalanan, bunları bilimsel biçimde inceleyen gazete ve dergi yazılarına makale denir. Düşünce yazısıdır.

HİKÂYE (ÖYKÜ)

Olmuş veya olabilecek olayları belli bir plan çerçevesinde yer, zaman ve kişilere bağlı olarak anlatan türdür. Romandan farklı yanı sıra kısa olması, kişi sayısının az olması, genellikle tek olay anlatılması. Dünya edebiyatındaki ünlü hikayeciler: Fransız yazar Guy de Maupassant, Rus yazar Antony Çehov. Türk edebiyatında: Ömer SEYFETTİN, Sait Faik ABASIYANIK, Memduh Şevket ESENDALE, Sabahattin ALİ, Refik Halit KARAY, Halikarnas Balıkcısı. Olay yazısıdır.

FIKRA (KÖŞE YAZISI)

Gazete ve dergilerde yayımlanan güncel, siyasal, toplumsal sorunları ele alan ve bir görüş, düşünceye bağlayan yazılardır. Yorum yazılarıdır. Makaleden en önemli farkı kanıtlamaya gidilmemesidir. Gülmece nitelikli fıkralar da olmakla birlikte yazılı kompozisyon türü olarak fıkra, düşünsel ağırlıklı kısa yazılardır. Düşünce yazısıdır.

ELEŞTİRİ (TENKİT)

Bir eseri değerlendirme amacıyla yazılan yazılara eleştiri denir. Eleştiride eserin ya da sanatçının gerçek değerinin belirtilmesi amaçlanır. Hem olumlu hem de olumsuz yanları anlatılır. Düşünce Yazısıdır.

Meddah

DENEME

Yazarın herhangi bir konu üzerinde kendi görüş ve düşüncelerini kanıtlamak iddiası olmaksızın anlattığı fikir yazılarıdır. Dünya edebiyatındaki kurucusu: Montaigne'dir. Türk edebiyatındaki ünlü deneme yazarları: Nurullah ATAÇ, Yahya Kemal BEYATLI, Falih Rıfkı ATAY, Yakup Kadri, Salah BİRSEL, Cemil MERİÇ, Oktay AKBAL, Ceyhan Atuf KANSU. Düşünce yazısıdır.

RÖPORTAJ

Herhangi bir konu ya da sorunun değişik boyutlarıyla ele alınıp işlendiği gazete ve dergi yazılarıdır.

YAZI TÜRLERİ-2

ANI (HATIRA)

Yaşanmış olayların bir süre sonra kaleme alındığı yazılardır. Anılar yazıldığı dönem hakkında bilgi vermesi yönüyle önem taşır. Olay yazısıdır.

MEKTUP

Başka bir yerde bulunan kişiye (haberleşme amaçlı) ya da kuruma bir bilgi iletmek amacıyla yazılan yazılara mektup denir. Özel ve iş mektupları olarak ikiye ayrılır.

BİYOGRAFI (YAŞAM ÖYKÜSÜ)

Tanınmış kişilerin hayatlarının anlatıldığı yazılardır. Tanıtılan kişi tarafından yazılmaz. Başkası yazar. Anlatımda üçüncü kişi ağzı var.

GEZİ YAZISI (SEYAHATNAME)

Gezilir görülen yerler hakkında izlenimlerin anlatıldığı yazılardır. Gezilen yerlerin tarihi, kültürel ve coğrafi özellikleri tanıtılır. Türk edebiyatındaki ünlü gezi yazarları: Katip Çelebi, Evliya Çelebi (Seyahatname), Cenap ŞEHABETTİN (Hac Yolunda), Ahmet HAŞİM (Frankfurt Seyahatnamesi), Falih Rıfkı ATAY (Times Kıyıları), Reşat Nuri GÜNTEKİN (Anadolu Notları)...

OTOBİYOGRAFI

Tanınmış kişilerin kendi hayatlarını anlattığı eserlerdir. Anlatımda birinci kişi ağzı var.

GÜNLÜK (GÜNCE)

Yaşanılan olayların günü gününe tarih belirtilerek anlatıldığı yazılardır. İçtenlik önemlidir. Anıdan ayrılan özelliği günü gününe yazılmasıdır. Olay yazısı.

MASAL

Çocukları eğitmek ve onların hayal gücünü geliştirmek amacıyla oluşturulmuş gerçek dışı olay yazıdır. Kahramanları insanın dışındaki varlıklar olan kısa masallara fabl denir. Olay yazısıdır.

TİYATRO

Sahne üzerinde canlandırılmak üzere yazılmış, karşılıklı konuşmalardan oluşmuş eserlerdir. Türk edebiyatındaki ünlü tiyatro yazarları: Şinasi (Şair Evlenmesi), Namık KEMAL (Vatan Yahut Silistire). Olay yazısıdır.

Pişekâr ve Kavuklu
Ortaoyunu

SÖYLEV(NUTUK)

Bir topluluğu harekete geçirmek, heyecanlandırmak veya etkilemek amacıyla yapılan konuşmaların metinleridir. Düşünce yazısıdır.

SOHBET(SÖYLEŞİ)

Kişisel görüşlerin, samimi bir dille, okuyucuyla konuşuyormuş gibi anlatıldığı yazılardır. Düşünce yazısıdır.

FABL (ÖYKÜNCE)

Masal türüne bağlıken daha sonra ayrı bir edebi tür olmuştur. Kahramanları genellikle hayvan ve bitkilerden oluşur, sonunda mutlaka bir ahlâk dersi veren kısa öykülerdir. Olay yazısıdır.